

הערות ותגובות – קוראים כותבים

לכבוד העורך –

ברצוני להוסיף שני פרטים בנוגע למאמרי על „ברכת הגומל על החלמה ממחלת-נפש“ (אסיא כג: תשל"ט):

א. ביחס לשאלה האם יכולים לברך ברכת הגומל אחר החלמה מנאורוזות והפרעות שאינן בעלות אופי פסיכוטי, ואשר אין הן בגדר פקוח-נפש, כתבתי שיש כמה הפרעות נפשיות שלמרות השתייכותן לקבוצה השניה נחשבות בכל זאת כמחלות הצריכות ברכת הגומל לאחר שרווח לחולה. צריך לקשר נקודה זו לדברי הרמ"א בשו"ע או"ח שכת, סי"ז, שכתב, גבי דיני חולה בשבת, שמיחוש שמצטער וחלה ממנו כל גופו של אדם דינו כמחלה שאין בה סכנה — אפילו אם החולה לא נפל למשכב לג' ימים כדעת הי"מ. ועיין בשו"ת אגרות משה חאו"ח, חלק ג, סו"ג, הקובע שטירוף דעת בגדר של מיחוש המצטער ממנו כל גופו דוחה ג"כ איסורי דרבנן בשבת. וכמובן הרבה מהנאורוזות הן בכלל הפרעות נפשיות בגדר של מיחוש שמצטער ממנו כל גופו, ולכן גם בהחלמה מהן יש לברך ברכת הגומל.

ב. מצאתי עוד סיוע לקביעתי הכללית שמחלות נפשיות מגדר אשר יש בהן פיקוח-נפש, יש לומר ברכת הגומל לאחר החלמה מהן. בילקוט עיקרי הד"ט של הרב דניאל טריני יצ"ו — שהם עיקרי הדינים לשו"ע או"ח — תשכ"ח, חלק א, פרק י, הל' כב: מי שנכנס ל„פרדס“ ויצא בשלום כרבי עקיבא, האם צריך לברך הגומל, או לא? ידוע שאחד מהד' שנכנס ל„פרדס“ יצא מדעתו, ואחד מת, ועוד אחד נתבלבל ויצא לתרבות רעה. הרב המחבר מתרץ מסברת כן שכן שצריך לברך: ומה אם מברכים על הצלה מסכנת הגוף, לא כל שכן שמברכים על הצלה מסכנת הנפש!?

משה הלוי שפירא

**

לכב' העורך –

מה שתמהתי במכתבי האחרון (שהדפיס מע"כ ב„אסיא“ בגליון כ"ג, תשל"ט) על הרמב"ן דבטור ושו"ע יו"ד סי' של"ו נפסק ע"פ תורת האדם להרמב"ן, דמצוה להתרפואת עצמן בפירוש התורה בפרשת בחוקותי כתב דברים דמשתמעין איפכא, ראיתי אח"כ כי כבר עמד בזה בטו"ז ס"ק א'. ובגליון הזה יש מאמר ע"ד ברכת הגומל במי שנתרפא ממחלת רוח ונפש, והלא הביא כמה מחכמי דורנו וקצת אחרונים שיש לזה דין סכנה, והכותב החליט לפי זה דיש לברך הגומל, ואפילו אם הוא חולה שא"ב סכנה חייב לברך. ובאמת היסוד נתבאר בשו"ת המיוחסות להרמב"ן סי' רפ"א והובא

בב"י יו"ד סי' רכ"ח בשם הרשב"א ובשם שו"ת המיוחסות להרמב"ן, והלשון אינו ברור לי אם בעל התשובה ברירא ליה שהוא סכנה או מספקא ליה. ומביא שתי ראיות שהיא סכנה. חדא: דתנן בפרק במה מדליקין המכבה את הנר מפני שהוא מתיירא וכו' מפני רוח רעה (ויש להוסיף על דבר זה דבפיהמ"ש להרמב"ם כתב מילאנקוליא בלע"ז) פטור ומפרש דה"ה מותר לכתחילה. ועוד ראיה דבפרק מפנין התירו משום יולדת סומא להדליק את הנר בשבת משום יתובי דעתא. (כעת גלענ"ד דפשיטא שהיא סכנה אלא דמספק"ל שמא עילה מצא עיי"ש).

אבל מאי דפשיטא ליה לבעל המאמר דיש לברך, צל"ע טובא להורות כן למעשה, דאין בידינו סימן מובהק לכך שהחולה נתרפא באמת, ואולי הוא שקט בלבד. ושמעתי לפני שנים רבות מפי רופא עצבים שאם חולי העצבים אינה מתחדשת חמש שנים חושבים זאת לרפואה, ואף אם תחזור המחלה למקומה — זה נחשב שהמחלה נתחדשה. ודבר זה היא הסכמה שרירותית של הרופאים שהרי אין לכך שום יסוד מדעי כלל.

רק חולה גדול שנראו בו סימני שטות חמורים באמת, ושוב לא נראו בו סימנים אולי נחשבהו לנתרפא.

גם הכותב אינו מצייר לעצמו את מעמדו של בעל ההוראה, כאשר (לפי דעתו) הוא צריך לומר לאיש הלזה בפה מלא: „אתה היית משוגע ונתרפאת לכן יש לך לבוד על כך“.

קשה מאד למצוא את התיבות שלא תהיינה עלבון.

הרב שמואל דוד הכהן מונק